

• FØROYA • SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 33.

Lýsingaprisur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 18. august 1945.

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2.00 + porto um fjórðingsárid

19. árg.

Viðvíkjandi samráðingunum

Keypmannahavn.

Eftir áheitan frá Danmarkar stats-ministara hava formenninir fyri javnaðarflokkin, sambandsflokkinn og sjálvstýrisflokkinn (L. Z.) verið niðri fyri at bera fram flokkana stæður til Danmarkar—Føroya spurningin

Henda áheitan kom fram av tí, at Thorstein Petersen sum vara-formaður fólkaflakksins hevði verið á fundi við Danastjórn og við teir ymsu dansku politisku flokkarnar og borið fram stæðuna hjá sínum flokki.

P. M. Dam hevur á øllum fundum, hann hevur verið á til samráðingar um stjórnarstæðuna, hildið fram stæðuna, ið javnaðarflokkurin setti fram í fullfíggið upp-skoti á tingi 1943.

Javnaðarmanna stjórnarstæða er í stuttum henda:

Danir og Føroyingar koma til sættis um, at tað til eina og hvarja tíð skal standa Føroyingum frítt undir fullari fíggarligari, umsitingarligu og siðmenningarligu ábyrgd at yvirtaka tann tátt (tættir) í okkara samfelagslivi, ið teimum lystir.

Innanfyri tey samfelagsøki, ið tingið yvirtekur, skal tað hava óskert lóggávvald. Tær av tinginum samtyktu lógir fyri hesi øki verða at staðfesta av kongi og verða ikki at viðgera av Danatingi og Danastjórn.

Viðvíkjandi teimum samfelags-økjum, ið Danir og Føroyingar eru felags um, verða málini viðgjørð av Denum og Føroyingum í felags-skapi. Henda viðgerð krevur, at vit eins og higartil megu hava ríkisdagsmenn, so vit kunnu vera við í málsins byrjan til enda og harvið hava høvi til at hava ta fullu ávirkan á, hvussu hitt endaliga úrslitið verður.

Landsnevndin verður landsins stjórn (ministerium) og verður sett av meirlutaflokki ella samgongu-flokkum. Hon situr við fullari umsitingarábyrgd fyri øllum teim málum, ið vit hava tikið fullu fíggarligu, umsitingarligu og siðmenningarligu ábyrgd fyri.

Landsnevndin velur sína millum forsetan og kann byta umsitingina millum limir sínar, og stendur hon til svars fyri tinginum.

Felagsmálini greiðast til og frá

tinginum ígjøgnum landsnevndina.

Føroyskt mál hevur óskerðan rætt í øllum færi her á landi, eisini sum lógarmál javnbjóðis við danskt mál, soleiðis sum nú er skipað fyri.

Núverandi flaggskipan verður hildið fram við.

21 ára valrættaraldurinn verður skrásettur.

Umframt sjálva stjórnarskipanina var samráðst um at fáa Kongeriget Danmarks Fiskeribank at virka aftur í Føroyum, at fáa statin aftur at jatta 20 pct. í studning til skipabygging í Føroyum eins væl og í Danmark, at fáa statin at lata Føroyar fáa part í tí viði, sum hann hevur keypt í Sviaríki, um skipan av flúgvirutu millum Føroyar og úrheimin, um ymisk handis-, arbeiðs- og vinnumál, ið brenna á í dag.

Tingið hevur nú at avgera, hvussu mannagongdin skal verða viðvíkjandi teim endaligu samráðingunum.

Um allir flokkar vóru samdir vildi tað verðið skjótasti vegur til eitt endaligt úrslit, at sitandi ting valdi menn til fyrireikandi samráðing við dansku ríkisstjórnina, og síðani, tá ið hesar samráðingar vóru lidnar, skuldi verðið hildið lögtingsval uppá úrslitið (flokkanastæður). Tað nývalda lögtingið skuldi so tikið ta endaliga avgerðina, ið møguliga skuldi verðið góðkend (ella vrakað) av eini fólka-atkvæðu.

Flaggið.

Fáur Dani er at hitta í dag, sum ikki gevur viðhald í, at Føroyingar eru eitt fólk, ein tjóð eins og Danir, Norðmenn, Sviar og Íslendingar.

Tá ið flaggið er symbolið fyri tjóðina finna vit hjá nógvum Denum, kanska flestu, eisini viðhald í, at Føroyingar eiga rætt til at hava teirra egna flagg. Um Føroyingar vóru samdir um, at tann flaggskipan, vit hava haft undir krignum, skal halda fram, ivast vit ikki í, at Danir væl vildu gingið við til tess.

Stæðan hjá javnaðarmonnum til flaggið er øllum monnum kunnug.

Mær tørvar tí bert at minna á, at javnaðarmenn vóru teir fyrstu — longu í 1931 — sum settu fullfíggið uppskot til við lóg at fáa tað føroyska flaggið góðkent.

Teirra formaður saman við sjálvstýrisformanninum skrivaði bræv til bretska konsulin um at fáa føroyska flaggið, tá ið danska flaggið av krigsumstæðunum ikki kundi nýtast.

Teir hava á tingi greitt atkvæðu fyri at veita flagginum fullar sémdir. Og nú, tá ið viðurskiptini Føroyar og Danmarkar imillum hava verið til umrøðu niðri, hevur javnaðarflokksformaðurin tikið heila og holla stæðu fyri flagginum. Samanber samræðuna við »Nationaltidende«.

Eg veit, at ymsir Danir innan fyri »Venstre« og »Højre« í Dan-

mark hava tikið undir við sambandsins oddamanni um at krevja, at føroyska flaggið skal víkja fyri danska flagginum á skipum okkara. Men eg trúgvi ikki, at hesar røddir tala fyri flokkarnar.

Eg fari at loyva mær at biðja formannin fyri sambandið at ansa eftir ikki at bera seg so at, at segan verður at siga, at sambandsins oddamenn settu interessurnar fyri at halda flokki sínum uppi fram um »Samhørigheden« millum Danir og Føroyingar.

Mær kemur tað fyri at vera ikki so lítið av einum hazardspæli fyri »Samhørigheden« um Danir koma at meta allar Føroyingar — teir eru meirlutin — ið ikki vilja koyra tað føroyska flaggið av Føroya skipum, fyri óvinir Dana.

Javn.

Í „Nationaltidende“ av 11. august stendur henda samræða við okkara flokks formann:

FÆRINGERNE ØNSKER DANSK FORSTAAELSE

Udtalelser af Lagtingsmand Dam, der atter vender hjem.

Vore Forhandlinger med Statminister Buhl og andre Medlemmer af Regeringen har vist os stor Forstaaelse for de færøske Problemer, og det er vort Indtryk, at de fleste af disse Problemer vil kunne finde en Løsning, der vil bevare det gode Forhold mellem Danskerne og den færøske Befolkning.

Denne Udtalelse er fremsat af Lagtingsmand Dam, der som Socialdemokraternes Repræsentant har været i Danmark for at forhandle med den danske Regering, og som i Dag vender tilbage for at aflægge Beretning om Forhandlingerne til Lagtinget.

Det har været en Oplevelse at komme til Danmark efter den lange Adskillelse, siger Lagtingsmanden, og en Oplevelse at møde en saa udstrakt Forstaaelse for alle vore Problemer. Vi har medt Venlighed og Hjertelighed fra alle Kredse i Befolkningen. Der er overalt givet Udtryk for den Samhørighed, som bestaar mellem Danmark og Færøerne. Det har glædet os overordentligt at mærke. Forhandlingerne med Regeringen har vist, at man ogsaa fra den Side respekterer vore Ønsker og Krav. Beslutninger af nogen Art er ikke taget.

Vi har givet Statsministeren en Orientering om, hvordan Stillingen er paa Færøerne, og nu rejser vi tilbage

og aflægger Rapport til Partierne og Lagtinget. Om dette saa vil vælge en Delegation til videre Forhandling, eller man vil udskrive Lagtingsvalg for at høre Vælgernes Mening, kan jeg ikke sige.

— Hvad tror De bliver det vanskeligste Punkt at overvinde?

— Mon ikke det bliver Spørgsmaalet om eget Flag — skønt jeg personlig vilde mene, at dette Spørgsmaal skulde være umaadelig let at løse. Vi føler os paa Færøerne som et eget Samfund, og under hele Krigen har vi haft vort eget Flag — det forlangte Englænderne. Jeg tror, det vilde være dumt nu at kræve, at vi ved Lov paany skal indføre det danske Flag. De ved, hvordan det er: Magt avler Trods. Og det er jo den danske Højskolebevægelse, som har lært os at føle nationalt. Den har lært os, at selv et lille Samfund kan have sine nationale Værdier, som skal værnes. Jeg tror, det vilde være dumt at tage en Strid paa dette Spørgsmaal. Det skal betragtes ud fra et psykologisk Synspunkt. Man maa forstaa, at dette Flag har vokset sig fast i Befolkningen under Krigen. En Tredjedel af den færøske Fiskerflaade er gaaet tabt under dette Flag. Intet andet Land har haft procentvis saa store Tab som Færøerne, og vore Fiskere er døde under Færøerne eget Flag. Det er blevet et Mærke, vi samles om, og vi vil gerne gøre det ogsaa i Fremtiden. Paa dette Punkt vil dansk Forstaaelse og Resignation være paakrævet. Jeg holder paa den absolute Samhørighed og vilde sørge, hvis det skulde komme til et Brud mellem Danmark og Færøerne, saa at